

Rozum - dvojí?

Zejména od Kanta se stalo zvykem rozlišovat dvojí rozum, totiž Verstand a Vernunft (česky se někdy překládá jako rozvažování a rozum, např. v Loužilově překladu KRV), jako by šlo opravdu o dva odlišné „rozumy“. Toto rozlišování samo se natolik rozšířilo, že by asi bylo bezvýhledným a marným pokusem to chtít dodatečně anulovat; to se už asi – přinejmenším v dohlednu – nikomu nepodaří. Ale je třeba se důrazně opřít každému pokusu obojí od sebe oddělovat tak, že se zpřetrhají všechny faktické (skutečné, živé vztahy) mezi obojím, až skoro hrozí nebezpečí jakési umělé schizoidnosti myšlení, které přece stále musí usilovat o svou vnitřní integritu. V tom smyslu ostatně už Hegel zdůraznil právě kritičnost filosofického přístupu i v tomto případě, když považoval za jeden ze závažných úkolů kritické filosofie „jak v metafyzice, tak v ostatních vědách i v běžném představování“ užívané rozvažovací pojmy nejprve podrobovat vyšetření (zkoumání – „Die kritische Philosophie unterwirft nun den Wert der in der Metaphysik – übrigens auch in den Andersen Wissenschaften und im gewöhnlichen Vorstellen – gebrauchten *Verstandebegriffe* zunächst der Untersuchung. – 6958, Enzykl. I, 113 – Suhrkamp 608).

(Písek, 060829-3.)